

OP DE VLUCHT

15 mei 1940. Belgische mensen op de vlucht voor de Duitsers die enkele dagen eerder het land zijn binnengevallen. Foto Getty Images

HET VERHAAL VAN EEN GEWONE MAN ARTHUR JANSEN (1896-1978)

Dit is het verhaal van een 'gewone' mens, in zijn eigen woorden. Tussen

1961 en 1966 schrijft Arthur Jansen zijn autobiografie. Over zijn jeugd als wees, over de gruwel als soldaat in de Eerste Wereldoorlog, over de onrustbarende jaren dertig, over de Tweede Wereldoorlog. In 1930 is Jansen, geboren in het Oost-Vlaamse Kruibeke, 34 jaar. Hij is getrouwd en vader van een dochter, Narda. Hij is lid van de Belgische Werklieden Partij en de Bond Moyson, waarvan hij een plaatselijke secretaris is.

DEEL 2

'De Internationale' is geen schoon liedje

De fröbelschool, die Narda en later Hilde volgden, was niet neutraal. Er was alleen een vrije school. Reeds vroeger had mijn vrouw met die school kennis moeten maken en ondervonden hoe men, langs het kind om, de ouders de duivel aandeed, als die socialist waren. Dat was nog niet gebeterd. Betwistingen rezen op over de lengte van het kleedje van de kinderen of over de kousjes; bij het zingen of bidden; over het al of niet naar de kerk gaan van vader of moeder en meer andere futiliteiten die niets met het onderwijs te maken hadden. Bij herhaling was dat een onderduims gestook tegen de ouderen, langs de onschuldige kinderen om. Eén mei namen de kinderen

verlof en dan werd het straf. Op de koer mochten de kinderen vaak niet meespelen tijdens gezelschapsspelen en in de hoek gaan staan, met een gazet aan hun rokjes gespeten, die zogezegd niet lang genoeg waren. Menigmaal moesten brieven met de kinderen worden meegegeven om te protesteren in beleefde termen. Dat bracht echter geen aarde aan de dijk, want men verknukelde zich hierom en het ging dan van kwaad naar erger. Mijn schoonbroer, die bij mij woonde, had met zijn kind dezelfde moeilijkheden, stoorde zich daar niet aan en kon er alleen maar om lachen. Een schone dag vroeg de zuster wie er een liedje kon voordragen en Narda zong in de school 'de Internationale', die ze af en toe hoor-

Op de koer mochten de kinderen vaak niet meespelen, omdat hun rokjes zogezegd te kort waren

de zingen in het lokaal. Beteuterd kwam het kind ons vertellen dat de zuster dat toch geen schoon liedje vond en wij namen het heel grappig op.

Mijn schoonbroer oordeelde daarop dat haar zuster toch maar een vijf en een jappok was. Narda keek meewarig omhoog en overtuigd zei ze: 'Een vijf is het wel maar een jappok zeker niet.' Ze moet wel van jongsaf aangevoeld hebben dat een jappok als iets heel ergs werd aanzien. We hebben de berokkende moeilijkheden met de kinderen niet lang verdragen en zodra ze schoolplichtig werden, namen we een abonnement op de tram en stuurden ze naar de stedelijke scholen van Antwerpen. Het was vrij kostelijk en voor de kinderen zelf betekende het meer tijd en moeite, maar we wilden principieel niet anders. Minstens waren ze nu van alle onderduimse plagerijen verlost.

Uit 't Slijk
Het Levensverhaal van Arthur Jansen (1896-1978)
Uitgegeven bij Uitgeverij Aspekt, Soesterberg (Nederland), onder redactie van Roger Rennenberg, mogelijk gemaakt door Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Camille Huysmans - swoch@dommel.be